

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/historia-z-ipn/220866,Pierwszy-transport-polskich-wiezniow-do-Auschwitz.html>
27.02.2026, 10:47

Pierwszy transport polskich więźniów do Auschwitz

14 czerwca 1940 roku Niemcy przetransportowali do KL Auschwitz 728 więźniów politycznych przetrzymywanych w Tarnowie. Datę tę przyjmuje się jako początek funkcjonowania obozu.

14.06.2026

Na obrzeżach Oświęcimia, na ziemiach polskich włączonych bezpośrednio do Rzeszy, wiosną 1940 roku Niemcy utworzyli obóz koncentracyjny, który już w czasie II wojny światowej stał się symbolem ich ludobójczej polityki.

Pierwszymi więźniami Auschwitz było 30 niemieckich kryminalistów, przewiezionych tam 20 maja 1940 roku z KL Sachsenhausen. Niewiele później, 14 czerwca, z dworca w Tarnowie wyruszył do obozu transport 728 więźniów politycznych. Byli w tym gronie Polacy i kilku polskich Żydów: mężczyźni, w ogromnej większości młodzi, w tym gimnazjaliści i studenci. Część działała w podziemnych organizacjach niepodległościowych. Nie brakowało niedoszłych uciekinierów przez zieloną granicę i osób zatrzymanych w łapankach ulicznych.

Niespełna osiemnastoletni Kazimierz Albin, który w Auschwitz otrzymał numer 118, zapamiętał pierwsze słowa esesmana Karla Fritzscha: „Jesteście w niemieckim obozie koncentracyjnym, wszystkie przejawy niesubordynacji będę bezwzględnie tępił. Usiłowanie ucieczki to kara śmierci. Młodzi i zdrowi mają prawo żyć tutaj nie dłużej niż trzy miesiące, księża jeden miesiąc, Żydzi dwa tygodnie”. Rzeczywiście, obozowy terror, głód, epidemie i niewolnicza praca ponad siły szybko zaczęły zbierać śmiertelne żniwo.

W pierwszym okresie największą grupą więźniów byli Polacy. Z czasem Niemcy włączyli Auschwitz – tak jak obozy Kulmhof, Belzec, Sobibor, Treblinka i Majdanek (Lublin) – w plan masowej zagłady Żydów w komorach gazowych i to właśnie przedstawiciele społeczności żydowskiej zaczęli wyraźnie przeważać wśród ofiar.

Łącznie w kompleksie obozowym Auschwitz życie straciło ponad 1,1 mln ludzi, w tym około miliona Żydów i 70–75 tys. Polaków. Większość więźniów przywiezionych w transporcie z 14 czerwca 1940 roku nie przeżyła wojny, względnie ich losu do dziś nie udało się ustalić. Ostatni z grupy pierwszych Polaków w Auschwitz, wspomniany Kazimierz Albin, zmarł w 2019 roku.

W 2006 roku Sejm RP ustanowił 14 czerwca Narodowym Dniem Pamięci Ofiar Nazistowskich Obozów Koncentracyjnych. W 2015 roku nazwę zmieniono i obecnie jest to Narodowy Dzień Pamięci Ofiar Niemieckich Nazistowskich Obozów Koncentracyjnych i Obozów Zagłady.

Zbrodnie niemieckie w okupowanej Polsce, w tym w obozach koncentracyjnych i zagłady, od wielu lat stanowią przedmiot badań Instytutu Pamięci Narodowej. Efektem są liczne publikacje.

Zbrodniom i zbrodniarzom z Auschwitz dużo uwagi poświęca dr hab. Joanna Lubecka, autorka monografii pt. *Niemiecki zbrodniarz przed polskim sądem. Krakowskie procesy przed Najwyższym*

Trybunałem Narodowym (2021).

Joanna Lubecka

NIEMIECKI ZBRODNIARZ PRZED POLSKIM SĄDEM

**Krakowskie procesy przed
Najwyższym Trybunałem Narodowym**

STUDIA
ANALIZY
i

OSRODEK
BADAŃ
POLITYCZNYCH

Polecamy też książkę Hermanna Langbeina *Auschwitz przed sądem. Proces we Frankfurcie nad Menem 1963–1965. Dokumentacja* (2011) oraz album [Profesor Jan Sehn 1909–1965. Prawnik, sędzia śledczy, łowca nazistów](#) (2019) dr. Filipa Gańczaka i Piotra Litki.

HERMANN LANGBEIN

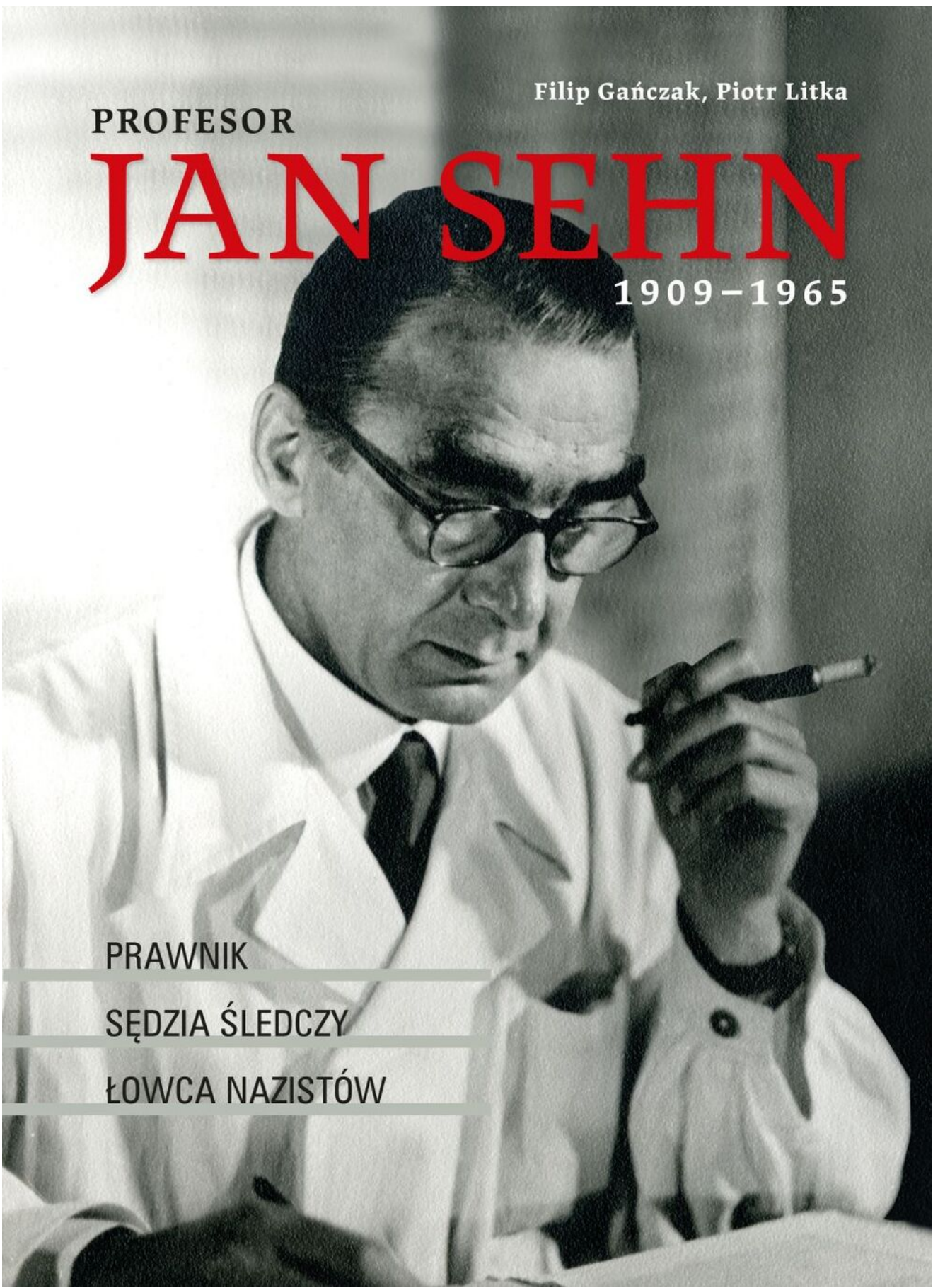
AUSCHWITZ PRZED SĄDEM

PROCES WE FRANKFURCIE NAD MENEM 1963–1965

DOKUMENTACJA

WROCŁAW–WARSZAWA–OŚWIĘCIM 2011

Filip Gańczak, Piotr Litka

PROFESOR

JAN SEHN

1909–1965

PRAWNIK

SĘDZIA ŚLED CZY

ŁOWCA NAZISTÓW

Wiele materiałów o Auschwitz jest dostępnych w portalu IPN przystanekhistoria.pl, na innych stronach Instytutu Pamięci Narodowej oraz na kanale IPNtv:

- [Przyjechali na rampę obstawioną esesmanami...](#)

- [Apokalipsa dnia powszedniego. Pierwsze tygodnie w Auschwitz](#)
- [Pierwszy transport do Auschwitz](#)
- [Pakiet edukacyjny „Auschwitz – pamięć dla przyszłości”](#)
- [Karski był w Oświęcimiu](#)
- [Nigdy nie wolno tracić nadziei](#)
- [Niektórzy kapo tłumili powstanie warszawskie](#)
- [Jestem dzieckiem szczęścia. Rozmowa z Jerzym Skrzypkiem \(1920-2013\), więźniem KL Auschwitz, Flossenbürg i Dachau](#)
- [Moja droga do Auschwitz – relacja Kazimierza Albina](#)
- [Transport dwudziestolatków](#)
- [Piekło po niemiecku według Pileckiego](#)
- [Holokaust. Pamięć to za mało](#)
- [Auschwitz](#)

Audio: dr Filip Gańczak Narodowy Dzień Pamięci Ofiar Niemieckich Nazistowskich Obozów Koncentracyjnych i Obozów Zagłady. 85. rocznica pierwszego masowego transportu Polaków do KL Auschwitz

[Poprzedni Strona](#)

[Następny Strona](#)

Centrala

Narodowy Dzień Pamięci Ofiar Niemieckich Nazistowskich Obozów Koncentracyjnych i Obozów Zagłady

Artykuł

Fot. AIPN, Załadunek więźniów z więzienia tarnowskiego do wagonów osobowych na stacji kolejowej w Tarnowie (Jeden z pierwszych transportów, jakie odiechały do Auschwitz), svg. IPNKR-2-15-1-63

Pliki do pobrania

[dr Filip Gańczak Narodowy Dzień Pamięci Ofiar Niemieckich Nazistowskich Obozów Koncentracyjnych i Obozów Zagłady. 85. rocznica pierwszego masowego transportu Polaków do KL Auschwitz \(mp3, 4.93 MB\)](#)

[dr Filip Gańczak Narodowy Dzień Pamięci Ofiar Niemieckich Nazistowskich Obozów Koncentracyjnych i Obozów](#)

